

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรณีศึกษาดำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 1.1. ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 1.2. ลักษณะของการมีส่วนร่วม
 - 1.3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 1.4. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม
 - 1.5. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมและการป้องกันอาชญากรรม
 - 2.1. ความหมายของอาชญากรรม
 - 2.2. สาเหตุของอาชญากรรม
 - 2.3. ประเภทของอาชญากรรมและอาชญากรรม
 - 2.4. ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรม
 - 2.5. การป้องกันอาชญากรรม
3. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547
4. สภาพพื้นที่ทั่วไปของตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2542 : 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกัน ในเรื่องความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง

ซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้นต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่ม โครงการเพื่อปฏิบัติ กล่าวคือ การเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่มาร่วมปฏิบัติการ จะต้องมีความตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมด โดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวทำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ”

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2547 : 183) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า “เป็นการเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotion Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์ของกลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้การทำงาน (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย”

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2546 : 139) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2541 : 24) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “เป็นกระบวนการดำเนินงานร่วมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่า สมาชิกในชุมชนนั้นๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผน และการปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน”

นอกจากนี้ ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ ยังได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การสหประชาชาติให้ไว้ ซึ่งเน้นว่าต้องมีความหมายครอบคลุมถึง

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา
2. การที่ประชาชนมีส่วนช่วยเหลือในการปฏิบัติตาม โครงการพัฒนา
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตลอดกระบวนการพัฒนา

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้ศึกษาได้นำมาประมวลและสรุปสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมดำเนินการในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมตั้งแต่ขั้นตอนของการร่วมคิดค้นหาปัญหาด้านเหตุของการเกิดอาชญากรรม จำแนกประเภทและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาอาชญากรรมร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งในการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้น จะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือ โดยตลอดก็ได้

2. ลักษณะของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอนหรือทุกขั้นตอนก็ได้ โดยแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ ตามประเภทของกิจกรรมไว้แตกต่างกัน ตามความคิดเห็นของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้

เจมส์ คีลีย์ ปีนทอง (2547 : 172) ได้แยกแยะขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

กรณีศึกษา ชมดี (2544 : 11) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภคน
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้ใช้แรงงาน
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
10. การมีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์

จากการศึกษาความหมาย ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลหรือชุมชน มีความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิตของตนเอง แล้วมีการแสดงให้เห็นถึงความต้องการ โดยสมัครใจ ร่วมกันเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง เพื่อตัวประชาชนเอง จนมาสู่การตัดสินใจกระทำการเพื่อให้บรรลุถึงความประสงค์นั้นๆ โดยร่วมกันในการระดมความคิด การตัดสินใจ การวางแผนการปฏิบัติการ การติดตามและประเมินผล รวมตลอดถึงการเสียสละเวลา แรงงาน และทุนทรัพย์ต่างๆ ด้วยการมีส่วนร่วมระหว่างตำรวจกับประชาชนนั้น มีนักวิชาการต่างๆ ให้ความคิดเห็นไว้ ดังนี้

ประธาน วัฒนวาณิชย์ (2546 : 24) ได้กล่าวถึงหลักการที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและลดจำนวนอาชญากรรมในสังคมที่สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจในการบริหารงานยุติธรรม (Decentralization) พร้อมๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนอื่น ได้แก่

1. ประชาชนและชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในความพยายามใด ๆ ที่จะป้องกันอาชญากรรม
2. องค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชน หรือโครงการที่เอกชนเป็นผู้ริเริ่ม
3. จัดให้มีโครงการร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมระหว่างภาครัฐและเอกชนในระดับต่าง ๆ
4. เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายจะต้องมีหน้าที่ให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ในการป้องกันอาชญากรรม

จตุพร บานชื่น (2543 : 33) กล่าวว่า การที่ประชาชนจะให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนงานของตำรวจนั้น เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างตำรวจกับประชาชน โดยมีทัศนคติพฤติกรรม และการแสดงออกของแต่ละฝ่ายเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะต่างๆ นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจการตำรวจในปัจจุบัน ได้แก่ การให้ข่าวสาร การเป็นพยาน การปฏิบัติตามคำแนะนำ การช่วยเหลือเบาะแสของคนร้าย

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีลักษณะไม่แตกต่างกันมากนัก โดยจะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในส่วนของรายละเอียดเท่านั้น ในการศึกษาในครั้งนี้ จึงได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดเป็นแบบแผนในการศึกษาเฉพาะในส่วนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตาม โครงการและกิจการต่าง ๆ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โครงการและกิจกรรม (กฤษฎา คังวิทย์โมไนย. 2548 : 16)

3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแนวความคิดที่รัฐบาลได้ใช้ในพัฒนาชุมชนก็คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนนั้นๆ เนื่องจากสภาพปัญหาความต้องการ ตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์ พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรม ของแต่ละชุมชนที่แตกต่างกันออกไป โดยการยอมรับที่ว่าประชาชนในชุมชนเป็นผู้รู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพราะเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นมานานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการในการตัดสินใจ ในขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ได้เพื่อที่จะได้สร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของและการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ตรงกับจุดและความต้องการอย่างแท้จริง การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้เกิดความสงบสุขแก่ประชาชนอย่างแท้จริง จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้ นับเป็นหลักการหนึ่งของการพัฒนาชุมชน

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนจะตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และรับผิดชอบในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งระบบนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในด้านบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นการรับรู้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากภายนอกดังมีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ คือ

สากล สติฉวีพยานันท์ (2542 : 166-167) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจ และความห่วงกังวลส่วนบุคคลซึ่งบังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเคียดแค้นและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้มุ่งไปสู่การร่วมวางแผน และลงมือทำงานร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้ จะต้องรุนแรงและมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่สนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการนั้น ๆ

อนุภาพ ธีรลาภ (2543 : 21-22) กล่าวถึงเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผน จัดการบริหารองค์การ และการใช้ทรัพยากรในที่สุด

2. ประชาชนจะต้องมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพ ที่เปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วม

3. ประชาชนต้องมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีความเข้าใจเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม จะต้องมิใช่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ประชาชนมิได้ประสงค์จะเข้าร่วม

4. ประชาชนจะต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนต้องการในระดับที่เหมาะสม ประชาชนจะต้องมีโอกาสและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

สุเมธ ทรายแก้ว (2546 : 20-21) ได้เสนอว่า มีบุคคล 4 ฝ่ายต่างมีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคลากรภายนอกสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุ และเพศ
2. สถานภาพในครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาในท้องถิ่นและสถานภาพการทำงาน

มานิตย์ จันทร์จำเรญ (2545 : 19-20) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการดังนี้ คือ

1. การปฏิบัติตนให้คล้อยตามความเชื่อพื้นฐานกล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะเลือกวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อนั้นพื้นฐานของตนเอง

2. มาตรฐานคุณค่าบุคคล และกลุ่มบุคคล ดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
3. เป้าหมายบุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเองมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองควรจะต้องกระทำ
6. การมองแต่ตัวเอง บุคคลและกลุ่ม มักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองควรจะต้องกระทำเช่นนั้น
7. การบังคับบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
9. โอกาส บุคคล และกลุ่มบุคคล มักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวน และชนิดของโอกาส ตามที่โครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยให้
10. ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนมีความสามารถ
11. การสนับสนุน บุคคล และกลุ่มบุคคล มักจะเริ่มปฏิบัติงานเมื่อเขารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุน

สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ ระดับการศึกษา ความเชื่อ ค่านิยม นิสัย ประเพณี ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งการได้รับการยอมรับหรือการสนับสนุนจากผู้อื่น เป็นปัจจัยซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น

สำหรับการติดต่อสื่อสารก็เป็นปัจจัยอีกด้านหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมเพราะการติดต่อสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ดังที่ มานิตย์ จันทร์จำเริญ ได้สรุปว่า การสื่อสาร คือ การให้หรือการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูล ความคิดความรู้สึก โดยวิธีการพูด การเขียน และการใช้สัญลักษณ์ ซึ่ง

สอดคล้องกับความหมายของการสื่อสารไว้ว่า เป็นการส่งข่าวสาร ข้อมูล แนวความคิด ความรู้สึกตลอดจนทัศนคติจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง รวมทั้งเป็นกระบวนการทางสังคมที่มนุษย์มีไว้ในการติดต่อกัน โดย การพูด การเขียนและสัญลักษณ์ต่าง ๆ

การติดต่อกับสื่อสารเป็นกระบวนการสื่อสารแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนทั้งที่เป็นความคิด ความรู้สึก ทัศนคติ หรือข้อเท็จจริงจากบุคคล หรือกลุ่มคนหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มคนหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการทางสังคมที่มนุษย์ใช้ติดต่อกัน เช่น การพูด การเขียน หรือการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกและความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น และมีผลต่อเป้าหมายของการติดต่อกับสื่อสารนั้น หรือเกิดการปฏิบัติในสิ่งที่ต้องการ

ดังนั้น การติดต่อกับสื่อสารระหว่างตำรวจกับประชาชน จึงเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างสองฝ่าย และมีผลถึงว่าประชาชนจะเข้าใจการปฏิบัติงานของตำรวจ ก่อให้เกิดความมั่นใจในสมรรถภาพและความตั้งใจจริงของตำรวจ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนการทำงาน และมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ของตำรวจ

นอกจากนี้ Raven and Rubin (อ้างใน สุเมธ แสงนันทนวล. 2546 : 56) ได้ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อบุคคล กลุ่ม หรือ โครงการ มีความสำคัญอย่างมากที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมขึ้นมา อย่างไรก็ตามความเข้าใจที่จะนำไปสู่การเกิดความร่วมมือขึ้นมาต้องเป็นความรู้ ความเข้าใจที่ผู้ให้ความร่วมมือว่า มีเหตุมีผลในการที่จะเข้าใจว่าสิ่งที่เขาจะเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นมีเหตุมีผลหรือเป็นประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ทั้งส่วนตัวหรือส่วนรวมก็ได้

นักวิชาการทั้งสองท่านนี้ยังได้อธิบายต่อไปว่า การที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และนำไปสู่การมีส่วนร่วมนั้น ผู้ที่จะขอความร่วมมือจะต้องให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ทำให้เขาเกิดความรู้ ความเข้าใจว่า หากมีการร่วมมือเกิดขึ้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่องานตำรวจ ชุมชนสัมพันธ์ นอกจากนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการให้ข้อมูลข่าวสารหรือการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบในงานชุมชนสัมพันธ์ได้อีกด้วย (สุเมธ แสงนันทนวล. 2546 : 56)

5. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

5.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน

ในการป้องกันอาชญากรรม ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงจะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ

ป้องกันอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งนี้เพราะประชาชนจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการ มีความรู้สึกผูกพันกับ โครงการทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น นอกจากนี้ยังตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุดอีกด้วย

วิธีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอาจทำได้ในวิธีการต่าง ๆ ซึ่งวิธีการดังต่อไปนี้อาจนำมาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม ได้แก่ การให้โอกาสประชาชนได้เข้าร่วมประชุมอภิปรายเกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการที่ดำเนินการอยู่ การเปิดโอกาสให้เด็กเล็กแสดงความคิดเห็นได้แจ้งในกรณีต่าง ๆ การให้เกียรติเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำในบางเรื่อง การให้มีโอกาสสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง การให้เป็นผู้ประสานงานร่วม ตลอดจนการให้โอกาสได้รายงานผลการปฏิบัติงานบางอย่างตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น (ทงศักดิ์ คุ้มไชน้ำ, 2540 : 100-101)

สำหรับขั้นตอนที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนั้นมีอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
 3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (ทงศักดิ์ คุ้มไชน้ำ, 2540 : 95-96)
- 5.2 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน

เสรี เย็นสวัสดิ์ (2543 : 9-10) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนโดยทั่วไปว่า ได้แก่ การแสดงออกซึ่งหน้าที่ทัศนคติสนองตอบระหว่างตำรวจกับประชาชนในฐานะที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นผู้มีส่วนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่ตำรวจจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็น เพราะความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนย่อมเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงเป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะต้องแสวงหาวิธี หรือมาตรการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนตลอดจนรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีดังกล่าว ให้ยืนยาวตลอดไป ในทำนองเดียวกันหากความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนไม่ดีแล้วย่อมสร้างผลเสียให้แก่ตำรวจ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. ทำให้อาชีพตำรวจเป็นที่งกตยงคงชัง ไม่ได้รับความเคารพนับถือในตำรวจเท่าที่ควรซึ่งอาจทำให้ตำรวจหมดความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ได้
2. มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ กล่าวคือ ตำรวจจะไม่ได้รับ

ความร่วมมือหรือได้รับความร่วมมือจากประชาชนน้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งข่าวสาร อาชญากรรม หรือการเป็นพยานในคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้ย่อมกระทบต่อผลการ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ

3. มีผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรง กล่าวคือ อาจถูกทำร้ายได้ หรือต่อผู้ชักชวนอันสืบเนื่องมาจากประชาชนขาดความยำเกรง

4. มีผลกระทบต่อความสงบสุขของชุมชน เพราะหากความสัมพันธ์ระหว่าง ตำรวจประชาชนไม่ดีแล้ว ย่อมไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ ตลอดจนการบังคับ ใช้กฎหมายย่อมมีปัญหา และส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของชุมชนได้

ประเสริฐ เมฆมณี (อ้างใน สมชาย พิมพ์ชู. 2537 : 10) กล่าวถึง การเสริมสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนนั้นมีวัตถุประสงค์ ที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งการติดต่อแสวงหาข่าวสาร และความเข้าใจระหว่าง ตำรวจกับประชาชนไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง โดยสม่ำเสมอ
2. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาชีพ ให้อยู่ในสถานะที่ สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม ตามหลักกฎหมาย อย่างเต็มภาคภูมิ
3. เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึงบทบาท และความสำคัญของ ตำรวจในฐานะเป็นสถาบันควบคุมสังคมที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง
4. เพื่อเป็นอุปการะส่งเสริมเอื้ออำนวยให้ตำรวจ และผู้นำท้องถิ่นมีความเข้าใจ ถึงลักษณะสาเหตุที่มาแห่งปัญหาสังคม รวมทั้งการใช้ดุลพินิจ หลักเหตุผลแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยความสุจริตรอบคอบ ถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์
5. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือประสานงานการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และแก้ไขปัญหาสังคมอย่างใกล้ชิด ระหว่างตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และประชาชน รวม ตลอดถึงหน่วยงานแขนงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพร้อมเพรียงกัน

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน

ประเสริฐ เมฆมณี (อ้างใน สมชาย พิมพ์ชู. 2537 : 18-25) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ ระหว่างตำรวจกับประชาชนว่าความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนตาม ความเข้าใจโดยทั่วไป ได้แก่ การแสดงออกซึ่งท่าทีทัศนคติสนองตอบอันดีระหว่างตำรวจกับ ประชาชน ในฐานะที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมอย่างใกล้ชิด การ ปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจภายใต้ความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน นับเป็น

มาตรการการป้องกันอาชญากรรม และการแก้ไขปัญหาความยุ่งยากต่าง ๆ ในสังคมที่มีผลต่อ
 ชาติบ้านเมืองอย่างยั่งยืนตลอด เสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างประชาชนกับตำรวจ
 ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งการติดต่อแสวงหาข่าวสาร และความเข้าใจอันดี
 ระหว่างตำรวจกับประชาชนทั่วไป อย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง โดยสม่ำเสมอ
2. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาชีพ ให้อยู่ในฐานะ
 ที่สามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม ตามหลัก
 กฎหมายอย่างเต็มภาคภูมิ
3. เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไป ได้ตระหนักถึงบทบาท และความสำคัญ
 ของตำรวจในฐานะเป็นสถาบันควบคุมสังคมที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง
4. เพื่อเป็นอุปกรณ์ส่งเสริมเอื้ออำนวยให้ตำรวจและผู้นำท้องถิ่นมีความเข้าใจ
 ถึงลักษณะสาเหตุที่มาแห่งปัญหาสังคม รวมทั้งการใช้ดุลพินิจหลักเหตุผลพิจารณาแก้ไขปัญหา
 ที่เกิดขึ้นด้วยความสุจริตรอบคอบ ถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์
5. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือประสานงานการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
 และแก้ไขปัญหาสังคมอย่างใกล้ชิด ระหว่างตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และประชาชน รวม
 ตลอดจนถึงหน่วยงานแขนงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพร้อมเพรียงกัน

นอกจากนั้น ยังได้วิเคราะห์ทัศนคติที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน
 กับตำรวจว่าภาพพจน์ของตำรวจ และภาพพจน์ของประชาชนที่มีต่อกันนั้น เปรียบเสมือนคน
 ละค่านของเหรียญอันเดียวกัน ซึ่งทัศนคติของประชาชนต่อตำรวจมีสาระแก่การวิจารณ์ได้ ดังนี้

1. การพิจารณาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของตำรวจ ในฐานะที่ตำรวจเป็น
 เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อพิทักษ์สันติสุขแก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง แต่ใน
 ขณะเดียวกันประชาชนมีความรู้สึกผิดหวัง หวาดเกรงภัยจากการใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต
2. การพิจารณาปัญหาการรับแจ้งความของตำรวจ ได้แก่ การละเลยเพิกเฉย
 ในกรณีที่ประชาชนไปแจ้งเหตุร้ายที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้รับการตอบสนองจากตำรวจโดยจับปล้น
 หันคว้นเท่าที่ควร
3. การพิจารณาจากปัญหาการปฏิบัติหน้าที่มิชอบของตำรวจ เช่น การ
 เบียดเบียนรีดไถประชาชน การแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ การแสดงพฤติกรรมเป็นการ
 ปฏิบัติคดโกงข่มเหงรังแกประชาชน

4. การพิจารณา ปัญหาสภาพอาชญากรรมกับประสิทธิผลของตำรวจ โดยสภาพอาชญากรรม ในสังคมปัจจุบันมีสถิติแนวโน้มสูงขึ้น

5. การพิจารณาปัญหาการควบคุมและป้องกันการก่อความวุ่นวายในสังคม ความเข้าใจผิดพลาดคลาดเคลื่อนของประชาชน ต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปราม ผู้ก่อความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นผลให้บุคคลเหล่านั้น ไม่พอใจตำรวจ อันเป็นสาเหตุ เชื่อมโยงนำไปสู่ปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างการใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เกินขอบเขต กับการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยด้วยความยุติธรรมของตำรวจ

6. การพิจารณาปัญหาการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของตำรวจ เพื่อให้ประชาชนได้ยอมรับและตระหนักถึงความยากลำบาก ปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องแห่งการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดครุภัณฑ์ และชักจูงให้ประชาชนชาวซึ่งต่อการปฏิบัติงานของตำรวจถึงขั้นเสริมสร้างสมมุติให้มหาชนร่วมป้องกันอาชญากรรม และป้องกันความวุ่นวายไร้ที่สถานความประพฤติกงชุมชนที่เป็นอยู่ในสังคม

ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมและการป้องกันอาชญากรรม

1. ความหมายของอาชญากรรม

คำว่า “อาชญากรรม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า “เป็นการกระทำผิดทางอาญาของคนทั่วไปอาจจะได้ยื่นคำว่า อาชญากรรม ตามสื่อต่าง ๆ จนเคยชิน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์” และอาชญากรรมยังหมายถึง ป्राกฏการณ์อย่างหนึ่งของสังคมที่เกิดขึ้น โดยการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้น ๆ กฎหมายได้บังคับเป็นข้อห้าม และถือว่าเป็นความผิด ซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องได้รับการลงโทษ นอกจากนี้ได้มีนักคิดที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ได้ให้ความหมายของอาชญากรรม ไว้ดังนี้

ท่านพุทธทาสภิกขุ (2543 : 32) ได้ให้ความหมายอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรม หมายถึง “ความผิดทุกอย่างที่สมควรจะได้รับการลงโทษเนื่องจากการกระทำผิดต่อสังคม” กล่าวโดยสรุปอาชญากรรม หมายถึงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินทั้งของบุคคล และสังคม โดยมีกฎหมายห้ามสิ่งนั้นไว้หรือมีการกำหนดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งผิด และต้องมีการลงโทษสำหรับการกระทำนั้น ๆ โดยฝ่ายที่มีอำนาจตามกฎหมาย

Quinney (อ้างใน สุเมธ แสงนันทนวล. 2546 : 16) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า “อาชญากรรม” คือพฤติกรรมของคนที่ยังกระซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในสังคมที่ดำรงอยู่แบบ

การเมืองได้กำหนดขึ้น" หมายความว่า พฤติกรรมใดจะเป็นอาชญากรรมก็ต่อเมื่อองค์กรเป็นผู้กำหนดขึ้น ซึ่งการกำหนดนั้นกำหนดไว้ในกฎหมายองค์กรที่ว่านี่เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องอาชญากรรมด้วย และเป็นองค์กรซึ่งเกิดขึ้นในสังคมที่ดำรงอยู่แบบการเมืองคือ เป็นสังคมที่มีผู้ปกครองและผู้ได้ปกครอง แนวความคิด ควินนีย์ (Quinney) เกี่ยวกับอาชญากรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ มีกฎหมาย มีผู้ออกและผู้ใช้กฎหมาย และมีผู้ละเมิดกฎหมาย

2. สาเหตุการเกิดอาชญากรรม

วเรข จันทพร (2542 : 51) ได้พิจารณาสาเหตุของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจาก

1. บุคคล การเกิดขึ้นของอาชญากรรมโดยส่วนหนึ่งนั้นสืบเนื่องมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิด ซึ่งถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป อันเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยากายภาพ รวมตลอดถึงความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และแรงผลักดันของบุคคลที่ตกลงใจจะประกอบอาชญากรรมซึ่งเป็นผลจากการศึกษาทางด้านสังคมจิตวิทยา

2. ระบบของสังคม อาจกล่าวได้ว่า การเกิดอาชญากรรมนั้นย่อมเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สถานะและชนชั้นทางสังคมของบุคคล ซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิด อันเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางสังคม และวัฒนธรรมอีกด้วย

3. กลุ่มบุคคล สาเหตุของอาชญากรรมนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำผิด ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในแง่ของการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

บรรดาสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลประกอบอาชญากรรมนั้น ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลต่อมโนธรรมมาก เพราะจะค่อย ๆ ซึมเข้าปรุงแต่งลักษณะจิตใจ อารมณ์ และทัศนคติ ซึ่งแสดงออกในรูปของบุคลิกภาพ (Personality) ให้มีแนวโน้มไปตามกฎเกณฑ์ของสังคมหรือฝ่าฝืนสังคม จนถึงระดับนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมได้ง่าย ถ้าหากมีปัจจัยโอกาสและสถานการณ์อำนวย (สุวิทย์ นิ่มน้อย และคณะ. 2522 : 15)

จากแนวความคิดเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอาชญากรรม จะเห็นได้ว่าการประกอบอาชญากรรมของบุคคลนั้น ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับปัจจัย โอกาส และสถานที่เอื้ออำนวยด้วยเหตุ

นี้ การป้องกันอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้นหรือลดจำนวนลงสามารถกระทำได้โดยลดช่องโอกาสแห่งการกระทำผิดของคนร้าย ซึ่งในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็อาจทำได้โดยมาตรการด้านสายตรวจ นั่นคือการเพิ่มการเข้มงวดกวดขัน ตรวจตราบุคคลและสถานที่ให้ทั่วถึงและมากขึ้น และในส่วนของประชาชนก็อาจทำได้โดยการเพิ่มมาตรการระมัดระวังตนเองและทรัพย์สินให้มากขึ้น ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท เป็นต้น

3. ประเภทของอาชญากรและอาชญากรรม

Walter (อ้างใน ประจัน มณีนิล. 2533 : 62-63) ได้แบ่งประเภทอาชญากรไว้

3 ประเภท คือ

1. อาชญากรธรรมดา (Ordinary Criminal) เป็นผู้ประกอบอาชญากรรมขึ้นพื้นฐานไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถหรือเทคนิคในการประกอบอาชญากรรมมากนัก เช่น การฉกชิงวิ่งราว หรือลักทรัพย์ อาชญากรประเภทนี้ จะไม่มีองค์กรหรือผู้สนับสนุน จึงเป็นการเสี่ยงต่อการถูกจับและถูกลงโทษได้ง่าย

2. อาชญากรร่วมหรือองค์กรอาชญากรรม (Organized Criminal) จะเป็นผู้ประกอบอาชญากรรมหลายคนรวมกลุ่มกันเป็นองค์กร ดำเนินการวางแผนประกอบอาชญากรรมลักษณะต่าง ๆ มีเทคนิค และวิธีการประกอบอาชญากรรม มีเครือข่ายในการประสานงานอาชญากรพวกนี้จะมีความชำนาญชำนาญในการกระทำผิด ขาดต่อการจับกุมและถูกลงโทษอาชญากรรมประเภทนี้ได้แก่ การค้ายาเสพติด ค้าของเถื่อน ป่อนการพนัน กิจการหรือสถานบริการทางเพศ หรือธุรกิจอื่น ๆ

3. อาชญากรอาชีพ (Professional Criminal) พวกนี้จะมีลักษณะหรือประสบการณ์ในการประกอบอาชญากรรมสูง มีความชำนาญ หรือบางครั้งก็มีการเรียกชื่อว่าเป็นอาชญากรที่ดำรงชีพด้วยการประกอบอาชญากรรมอย่างรอบคอบ เพื่อให้คุ้มค้ำกับการวางแผนและดำเนินการ พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ ชุมชนที่มีรายได้สูงและแหล่งธุรกิจ การค้าที่มีเงินทุนหมุนเวียนจำนวนมาก

Clinaed และ Quinney (อ้างใน ประจัน มณีนิล. 2533 : 65-66) ได้จำแนกลักษณะและประเภทของอาชญากรรมตามโครงสร้างทางสังคมไว้ 8 ประเภท คือ

1. อาชญากรรมที่กระทำผิดต่อบุคคลอย่างร้ายแรง (Violent Personal Crime) หมายถึง อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลในลักษณะรูปแบบและพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้น เป็นการแสดงถึงความดุเดือด ความรุนแรง การใช้กำลังหรือพฤติกรรมที่ใช้กำลังเป็นไปใน

ลักษณะที่บ้ำาระห้ำ้าโหดเหี้ยม เช่นการใช้กำลังข่มขืนกระทำชำเรา การใช้กำลังทำร้ายร่างกาย หรือการฆาตกรรม

2. อาชญากรรมที่กระทำผิดเป็นครั้งคราวหรือบาง โอกาส (Occasional Property Crime) เป็นการประกอบอาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สิน หรือมุ่งหวังที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน (Property) หรือทรัพย์สินสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อมีโอกาส และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคมโดยเฉพาะปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การลักทรัพย์ในเคหสถานในเวลา กลางคืน ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ (Robbery)

3. อาชญากรรมที่เกิดขึ้นเพราะเกี่ยวกับอาชีพ (Occupational Crime) เป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเพราะผู้กระทำเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ อยู่ในฐานะหรือดำรงตำแหน่งในหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็คนบุคคลในภาครัฐหรือเอกชนก็ตาม เป็นผู้กระทำผิดหรือประกอบอาชญากรรมได้ทั้งสิ้น ได้แก่ การทุจริตโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่การงาน ในหน่วยงานราชการหรือตามบริษัทห้างร้าน การปลอมแปลง การฉ้อ โกงหุ้น ทุจริต บางครั้งก็เรียกว่าเป็นพวกอาชญากรทางธุรกิจ (Business Crime) และนักวิชาการด้านอาชญาวิทยาเรียกอาชญากรรมประเภทนี้ว่า เป็นอาชญากรผู้ดี หรือพวกคอเชีตขาว (White Collar Crime) ก็ได้เช่นเดียวกัน เพราะพวกเหล่านี้เป็นพวกที่ประกอบอาชญากรรมหรือกระทำผิดทางอาญา โดยอาศัยอิทธิพลอำนาจหน้าที่ของเขามืออยู่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะภายนอกจะเป็นที่น่าไว้วางใจ หรือเป็นที่ยอมรับนับถือ จากสังคมโดยทั่วไป อาชญากรรมประเภทนี้มักเป็นผู้ที่มีความสามารถ แต่งตัวสะอาด ทำงานในตำแหน่งสบาย ๆ เช่น พวกข้าราชการ พ่อค้า นักธุรกิจ เสมียน หรือสมุหบัญชี พวกนี้จะมีหน้าจากเป็นคนดี แต่หลังฉากจะทุจริตเรื่องเงินหรือสิทธิ หรือผลประโยชน์ต่าง ๆ และที่สำคัญก็คือการประกอบอาชญากรรมของกลุ่มนี้มักไม่อยู่ในระบบของตำรวจ ขากแก่การสืบสวนสอบสวนและจับกุม ลักษณะของการประกอบอาชญากรรมที่จัดอยู่ในกลุ่มประเภทนี้ มักจะมีลักษณะคล้าย ๆ กับพวกองค์กรอาชญากรรม

4. อาชญากรรมทางการเมือง (Political Crime) อาชญากรรมชนิดนี้จะเป็นการกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายทางการเมือง เช่น การก่อการร้ายของกลุ่มต่าง ๆ ที่มุ่งหมายหรือมีเป้าหมายที่ต่อต้านอำนาจรัฐ เพื่อลบล้างสถาบันทางการเมืองการปกครอง การก่อการจลาจล การขายความลับของชาติ การจารกรรม ผู้ก่อกบฏ หรือก่อการลักษณะต่าง ๆ

5. อาชญากรรมที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม (Public Disorder Crime) เป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะก่อให้เกิดความวุ่นวายสับสน ความไม่เป็นระเบียบของ

สังคม พฤติกรรมหรือความประพฤติที่แสดงออกมานั้นเป็นภัยอันตรายต่อสังคมส่วนรวม อาชญากรรมชนิดนี้ ได้แก่ การเสพยาเสพติด (Drug Abuse) พวกพวกรักร่วมเพศ (Homosexual) พวกชายและบริการทางเพศ ได้แก่ พวกโสเภณีทั้งชายและหญิง พวกคีมสุรามาและอาละวาดในที่สาธารณะ บ่อนการพนัน และช่องโสเภณีอันเป็นลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไร้ระเบียบ ไม่มีกฎเกณฑ์ ขัดต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม ลักษณะดังกล่าวจะนำไปสู่หรือมีความโน้มเอียงไปสู่การประกอบอาชญากรรมที่รุนแรง อันกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของสังคมส่วนรวมขึ้นไปเรื่อย ๆ จะมีลักษณะโยงใยเป็นสายสัมพันธ์กับการกระทำผิด เช่น การเสพยาเสพติดให้โทษ ยิ่งเสพก็ยิ่งมีความปรารถนาที่จะใช้สารเสพติดชนิดนั้นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อขาดยาหรือสารเสพติดก็จะไปกระทำผิดอย่างอื่นตามมา เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หรือนำผู้อื่นเพื่อเอาทรัพย์ไปซื้อขายเสพติด

6. อาชญากรรมสามัญที่มีอยู่โดยทั่วไป (Conventional Crime) อาชญากรรมประเภทนี้จะเป็นอาชญากรรมที่มีอยู่ทั่วไปเป็นธรรมดา เป็นการดำเนินการ โดยมุ่งหวังผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจหรือกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น การลักเล็กขโมยน้อย ชิงทรัพย์ ฆาตกรรม ฆาตกรรม ฆาตกรรม ฆาตกรรม เป็นต้น

7. อาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กร หรือองค์การอาชญากรรม (Organized Crime) อาชญากรรมประเภทนี้จะมีผู้กระทำความผิดหรือเหล่าอาชญากร รวมตัวกันเป็นกลุ่ม มีการดำเนินงานเป็นแบบแผน มีผู้บังคับบัญชาตามสายงาน มีเครือข่ายแห่งความรับผิดชอบเพื่อให้งานหรือการประกอบอาชญากรรมมีประสิทธิภาพ เช่น ขบวนการค้ายาเสพติด การค้าหญิง โสเภณี การเปิดบ่อนการพนันและช่องโสเภณี ธุรกิจการค้าทั้งหลายที่มีไว้บังหน้าอย่างถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมาย อาชญากรรมประเภทนี้นับว่าร้ายแรงกระทบกระเทือนต่อสังคมส่วนรวมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการดำเนินการที่มีมันสมอง มีเครื่องที่ทันสมัยมีกำลังเงินหรืออิทธิพลทางการเงิน มีอิทธิพลทางการเมือง ผู้ประกอบอาชญากรรมในกลุ่มนี้จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและเป็นที่น่าอิจฉาในสังคมโดยทั่วไป

8. อาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นอาชีพ (Professional Crime) เป็นพวกที่ดำรงชีพด้วยการประกอบอาชญากรรม เป็นผู้ที่มีฝีมือ มีทักษะ สุขุมรอบคอบ ไม่ชอบใช้วิธีการรุนแรง การทำมาหาเลี้ยงชีพของเขาจะนำมาซึ่งรายได้ทรัพย์สินเงินทอง ค่างชีวิตอย่างหรูหรา และชอบอยู่ในสังคมที่เจริญแล้ว ลักษณะแห่งการประกอบอาชญากรรม ได้แก่ นักพนันอาชีพ นักล้วงกระเป๋า นักต้มตุ๋น พวกจิ้งแฉะ ปลอมลายมือชื่อ การเปิดตู้นิรภัย และกรีดกระเป๋าคตามสถานที่ต่าง ๆ การประกอบอาชญากรรมของพวกนี้มักจะมีการศึกษาทางหน้าที่ได้ไว้เป็นอย่างดี

มีความอิสระไม่กระทำหลายคน และจะปฏิบัติการในสถานที่ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม อาชญากรพวกนี้จะมีความชำนาญเป็นมืออาชีพ ไม่ใช่สมัครเล่น ไม่ใช่งานอดิเรก แต่เป็นการดำรงชีวิตอยู่ด้วยการประกอบอาชญากรรม

ในการจำแนกประเภทของคดีอาชญากรรมนั้น สำหรับประเทศไทยกรมตำรวจได้กำหนดประเภทคดีอาญาออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. คดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ เป็นกลุ่มประเภทคดีที่มีความรุนแรง เป็นที่หวาดกลัวและสะเทือนขวัญต่อประชาชน ได้แก่ คดีฆ่าผู้อื่น ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ และวางเพลิง

2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ คดีฆ่าผู้อื่น โดยเจตนา คดีฆ่าผู้อื่น โดยไม่เจตนา คดีทำให้คนตายโดยประมาท คดีพยายามฆ่า คดีทำร้ายร่างกายและคดีข่มขืน

3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ เป็นกลุ่มคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ทั้งหมด ได้แก่ คดีลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ปล้นทรัพย์ รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์

4. คดีที่น่าสนใจ ได้แก่ คดีโจรกรรมรถยนต์ โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรมกระบือ และเครื่องมือทางการเกษตร ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์รถยนต์โดยสาร ข่มขืนและฆ่า และลักพาตัวไปเรียกค่าไถ่

5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ คดีความผิดตาม พ.ร.บ.ที่มีโทษทางอาญาฉบับต่าง ๆ ได้แก่ พ.ร.บ.อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน พ.ร.บ.การพนัน พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ร.บ.ปรามการค้าประเวณี และ พ.ร.บ.โรงแรม เป็นต้น(อดุลย์ ตันประเสริฐ. อังโน นาวิน พันธุ์โกลา. 2551 : 27-28)

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรม

1. ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement approach)

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2526 : 8-11) ได้อธิบายถึงทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายว่าเป็นยุทธวิธีหลักของตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งแนวของทฤษฎีนี้พอสรุปได้ว่า การปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรม เพราะเกรงกลัวการจับกุม ฉะนั้นตำรวจสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบ และรถวิทยุสายตรวจจึงมีลักษณะเด่นชัดเห็นได้ง่ายเพื่อเป็นการข่มขวัญยับยั้งอาชญากร การตรวจท้องที่โดยสม่ำเสมอต่อเนืองจะทำให้สมาชิกชุมชนเกิดความรู้สึกว่ามีตำรวจอยู่ทั่วทุกแห่งการปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่วทั้งชุมชนจะช่วยป้องกันอาชญากรรมโดยลดโอกาสสำหรับผู้ที่ตั้งใจจะละเมิดกฎหมาย สรุปได้ว่าทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายมุ่งกำหนดให้การป้องกันอาชญากรรมเป็นงานหลักซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยกลไกของรัฐเพียงฝ่ายเดียว

จากทฤษฎีดังกล่าวนี้ตำรวจได้นำเอาหลักการ ไปใช้ในการออกตรวจพื้นที่ ซึ่งตำรวจที่ออกตรวจเรียกว่า “ตำรวจสายตรวจตำบล” การตรวจท้องที่ของตำรวจสายตรวจตำบลมีความสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนและสังคม เป็นการป้องกันอาชญากรรม โดยลดช่องว่าง และโอกาสในการกระทำผิดของคนร้าย ทำให้ชุมชนมีความสงบสุข และในระหว่างออกตรวจจะทำให้ตำรวจสายตรวจมีความใกล้ชิดกับประชาชน มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน มีข้อเสนอแนะประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ประชาชนเกิดความอบอุ่นใจและเกิดความศรัทธาต่อตำรวจสายตรวจตำบล ซึ่งเป็นผลดีต่อภาพพจน์ตำรวจด้วย และเป็นการประหยัดงบประมาณราชการอีกทางหนึ่งด้วย

จากยุทธวิธีตามทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายในการออกตรวจของตำรวจสายตรวจตำบล ไม่ว่าจะเป็นสายตรวจเดินเท้า สายตรวจรถจักรยานยนต์หรือสายตรวจรถยนต์ ยังมีความจำเป็นและยังเป็นยุทธวิธีที่มีความสำคัญมากในการป้องกันอาชญากรรม เพราะการออกตรวจเป็นยุทธวิธีในการยับยั้งการก่ออาชญากรรมที่ตำรวจได้นำมาใช้ทุกยุคทุกสมัย แม้ว่าจะมีข้อจำกัดอยู่บ้างก็ตาม แต่ตำรวจเราก็ยังต้องอาศัยการปรากฏตัวของตำรวจ โดยการออกตรวจให้ทั่วทุกเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ อันเป็นการตัดโอกาสช่องทางของผู้ที่จะก่ออาชญากรรมให้หยุดคิดว่าโอกาสในการที่จะก่ออาชญากรรมให้สำเร็จนั้นก็เป็นไปได้ยาก หรือหากกระทำสำเร็จก็อาจจะถูกจับกุมได้ในทันที ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ก่ออาชญากรรมเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะก่ออาชญากรรมได้ การป้องกันอาชญากรรมในหน้าที่ตำรวจชุมชน หรือตำรวจสายตรวจตำบล สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังเน้นที่จะให้ตำรวจสายตรวจตำบลได้ดำเนินการตามยุทธวิธีในทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย ได้เน้นในการออกตรวจ โดยให้ตำรวจสายตรวจตำบลออกตรวจให้ครอบคลุมในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ตลอดจนการตรวจตราในจุดที่ต่อแหลมอันอาจจะก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ นอกจากนั้นยังให้ตำรวจสายตรวจตำบลเป็นผู้นำในการออกตรวจในชุมชนของตน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและชุมชน ซึ่งให้ทุกคนได้ตระหนักถึงปัญหาของชุมชนและช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาของชุมชน และจะให้เกิดความใกล้ชิด มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ทั้งนี้ก็เพื่อความสงบสุขของประชาชนนั่นเอง

2. ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environmental Design – CED) เนื่องจากมาตรการหลายประเภทตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายยังมีคุณประโยชน์ ถ้าปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แทนที่จะยกเลิกและนำมาตรการภายใต้ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้ใหม่ทั้งหมด ปุระชัย

เปี่ยมสมบูรณ์ จึงได้เสนอแนวทฤษฎีที่สามขึ้นโดยใช้ชื่อว่า “ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม จากสภาพแวดล้อม” (Theory of Crime Control Through Environmental Design – CED) หรือใช้อักษรย่อว่า “ทฤษฎี ค.อ.ส.” ทฤษฎี ค.อ.ส. มีลักษณะเป็นความคิดรวม (Synthesis) ระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นแนวความคิดริเริ่ม (Thesis) และทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ซึ่งเป็นแนวความคิดแย้ง (Antithesis) ทฤษฎี ค.อ.ส. ได้ก้าวไปไกลกว่าแนวทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งกำลังพัฒนาอยู่ในสหรัฐอเมริกา ไวส์เซเนนซ์ (Whisenand 1979)เบลี (Bayley 1980) มีโดว์ (Meadow 1980) และ ซุซูกิ (Suzuki 1980) ในลักษณะมุ่งหักล้างหรือแทนที่ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Theoretical Utilities) และทางปฏิบัติ (Pragmatic Utilities) แต่ในสถานการณ์และสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป จึงสมควรที่จะนำกรอบทฤษฎีและมาตรการภายใต้แนวทฤษฎีทั้งสองนี้มาประยุกต์ใช้ให้เกือตูลกันแทนที่จะหักล้างหรือโจมตีซึ่งกันและกัน นอกจากทฤษฎี ค.อ.ส. จะมุ่งประสานแนวทฤษฎีทั้งสองแล้วก็ยังมุ่งพัฒนาทฤษฎี (Theoretical Proposition) สำหรับอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรรม ซึ่งเป็นความพยายามที่จะเชื่อมโยงอาชญาวิทยาเข้ากับพฤติกรรมศาสตร์ทั่วไป ทฤษฎี ค.อ.ส. เสนอข้อกำหนดเบื้องต้น (Basic Assumptions) และมาตรการหรือมรรควิธีการปฏิบัติ (Pragmatic Means) ไว้ดังนี้

2.1 ข้อกำหนดเบื้องต้น (Basic Assumptions) ของทฤษฎี ค.อ.ส.

2.1.1 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มุ่งที่จะลดช่องโอกาสสำหรับการประกอบอาชญากรรมในสภาพแวดล้อมแต่ไม่ได้ละเลยความสำคัญของบุคคล ซึ่งมีแนวโน้มหรือสำนึกที่จะละเมิดกฎหมาย

2.1.2 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มีความพอเพียงในการควบคุมอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน อยู่ในขอบเขตเหมาะสมหรือยอมรับได้

2.1.3 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มีคุณค่าทางปฏิบัติ (Pragmatic Utilities) ในระดับสูงรวมทั้งส่งเสริมหลักศีลธรรม และมนุษยธรรม

2.1.4 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มุ่งสนับสนุนการรวมตัวและสัมพันธ์ภาพระหว่างสุจริตชนในสังคมเพื่อให้เกิดแรงต้านทุจริตชนซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยภายในกรอบของกฎหมาย

2.1.5 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. คำว่า “กฎหมาย” หมายถึงกฎหมายซึ่งตราขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนใหญ่

2.2 มาตรการหรือมรรควิธีการปฏิบัติ (Pragmatic Means)

2.2.1 กำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงประชาชนเป็นส่วนใหญ่ และวางผัง

เมืองให้มีการใช้พื้นที่เป็นสัดส่วนไม่ปะปนกันเพื่อลดการแอ่งแอ่งใช้บริการสาธารณะ เพิ่มสมรรถภาพในการสอดคล้องตรวจตราและมีการควบคุมพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

2.2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่แต่ละประเภทให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้

2.2.3 ทำการฝึกอบรมประชาชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปแต่ต่อเนื่อง

2.2.4 ควบคุมการใช้พื้นที่แต่ละประเภทโดยให้มีกลุ่มผู้รับผิดชอบหลักและผู้สนับสนุนให้เหมาะสมกับนโยบายที่กำหนดไว้ ดำรงเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการควบคุมพื้นที่สาธารณะ ส่วนประชาชนผู้อาศัยควบคุมพื้นที่ในย่านหรือละแวกบ้าน โดยใช้มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัยหรือสายตรวจประชาชนเป็นประการสำคัญ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2526 : 8-9)

มนัส ครุฑ ไชยันต์ (2540 : 7) ได้กล่าวถึง สาเหตุของอาชญากรรมพบว่าเกิดจากเจตนาในการกระทำผิดและ โอกาสในการกระทำผิด ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจอาจแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. การป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการและวิธีการต่างๆ ที่จะไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น แบ่งเป็น 3 มาตรการ

1.1 มาตรการป้องกันพื้นฐานเป็นการปฏิบัติภายใต้แนวความคิดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของสังคม สถานภาพของผู้ที่จะประกอบอาชญากรรมและ โอกาสในการประกอบอาชญากรรม ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ จะเห็นว่าองค์ประกอบที่เจ้าหน้าที่ป้องกันได้อย่างเดียว คือ ทำให้คนร้ายไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยที่สุด

1.2 มาตรการป้องกันตามปกติ เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติงาน ผลการป้องกันการเกิดอาชญากรรมทั่วไปในทุกคนดีและมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

1.3 มาตรการป้องกันเชิงรุก เป็นมาตรการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับมาตรการปราบปรามแต่ยังไม่ถึงขั้นการจับกุมเป็นการปฏิบัติที่เข้าไปใกล้คนร้ายมากขึ้นกว่าในมาตรการป้องกันตามปกติ วิธีการนี้เน้นย้ำการกระทำที่สม่ำเสมอโดยไม่หวังผลการจับกุม เพียงแต่มุ่งเน้นในการป้องกันหากสามารถจับกุมได้ก็จะเป็นผลต่อการปฏิบัติเพิ่มขึ้น

2. การปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการระงับการกระทำผิด

และการจับกุมควบคุมอาชญากรรม เพื่อป้องกันอาชญากรย้อนกลับมาประกอบอาชญากรอีก และเป็นการลงโทษอาชญากรเพื่อให้เจ็ดหลาบ ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่คิดจะประกอบอาชญากรรมแบ่งเป็น 2 มาตรการ คือ

2.1 มาตรการปราบปรามตามปกติ ได้แก่ การป้องกันและระงับเหตุ

ในขณะที่เกิดอาชญากรรมและการสืบสวนติดตามจับกุมภายหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการสืบสวนหาข่าวอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องในทุกวิธี เช่น การปราบปรามอาวุธสงคราม อาวุธปืนเถื่อน ยาเสพติด และของหนีภาษี

2.2 มาตรการปราบปรามในเชิงรุก เช่น การจัดให้มีการระดมกวาดล้าง

อย่างสอดคล้องกับเหตุการณ์ และสถานภาพอาชญากรรม

3. ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์

การป้องกันอาชญากรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง และเป็นที่ยอมรับกัน ในแง่

อาชญากรรมว่า หากเกินขีดความสามารถของการป้องกันอาชญากรรมแล้วถือเป็นการปราบปราม ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นเช่นกัน อาชญากรรมอาชีวะมักจะแฝงเร้นอยู่ในสังคมชุมชนทั่วไป จึงเป็นการยากที่ฝ่ายปราบปรามอาชญากรรมจะแยกอาชญากรรมเหล่านี้ออกจากสังคม ชุมชนทั่วไปที่เป็นพลเมืองดี ดังนั้นมาตรการที่ดีที่สุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ได้ผลดีก็คือ การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน

การดำเนินนโยบายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของประเทศซีก

โลกตะวันตกไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากสภาพสังคมตะวันตกได้มีการพัฒนาทางด้านวัตถุเจริญถึงที่สุด ในขณะที่ระดับคุณค่าดั้งเดิมทางจิตใจกลับเสื่อมลง ดังนั้น ปัญหาอาชญากรรมในชุมชนตะวันตกจึงแก้ไขได้ยาก ในเวลาเดียวกันประเทศทางภูมิภาคเอเชียก็ประสบปัญหาอาชญากรรมเช่นเดียวกัน แต่ทว่าชาวเอเชียสามารถใช้วิธีการต่อสู้อาชญากรรมในภูมิภาคของตนได้โดยวิธีการผูกพันอย่างเหนียวแน่นของระบบสังคมควบคุมอาชญากรรม ได้ดีกว่า ใช้นโยบายรุนแรงอื่นๆ เนื่องจากประเทศแถบเอเชียส่วนใหญ่มีความผูกพันทางครอบครัวเกิดความผูกพันทางสังคมอย่างแน่นแฟ้น ก่อให้เกิดความร่วมมือของชุมชนโดยง่าย คือ การสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชนจากระบบครอบครัวของตนได้อย่างเต็มที่ จากหลักการนี้เองจึงเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมทั้งยังเป็นการกระตุ้นหน่วยงานของรัฐได้ปรับปรุงตนเองปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประชาชนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อจะได้ลดค่านิยมของระบบราชการที่มักจะมีมุมมองข้ามความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นจากการนี้จึงได้เกิดทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ขึ้นอันส่งผลให้เกิดปัจจัยในการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั่นเอง

จากผลการค้นคว้าวิจัยของนักอาชญาวิทยาจากกลุ่มซิกาโก ได้ศึกษาพบว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ถาวรตามลักษณะพื้นที่ บริเวณแหล่งเสื่อมโทรมบางแห่งแม้จะมีผู้อาศัยสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามกาลเวลาโดยบุคคลต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา แต่สถิติ อาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าวก็ยังคงสูงอยู่เช่นเดิม จึงสรุปได้ว่า “การขาดระเบียบสังคม” (Social Disorganization) สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในยุคก่อนความเจริญ ทางด้านอุตสาหกรรมเข้าสู่ชุมชนในยุคอุตสาหกรรมนำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรม และปัญหา อื่นๆ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2526 : 8-10)

ดังนั้น จากแนวคิดทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ คือ การจัดสภาพแวดล้อมใน ชุมชนเมืองหรือละแวกบ้านเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งง่ายต่อการสังเกต ตรวจสอบควบคุม โดยไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนได้ มีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของตน รวมทั้งบุคคลอื่นให้รอดพ้นจาก อาชญากรรม โดยมีความปลอดภัยสูงสุดและตำรวจ ได้นำแนวคิด ในงานชุมชนสัมพันธ์มาใช้ใน หน้าที่ตำรวจภายใต้บัญญัติที่ว่า “ตำรวจคือประชาชนและประชาชนคือตำรวจ” (กรมตำรวจ. 2538 : 7)

การที่เน้นให้เห็นว่าสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างประชาชนและตำรวจเป็น สิ่งจำเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของหน้าที่ตำรวจ และต้องการให้ประชาชน มีส่วนรับรู้และเข้าใจปัญหาของตำรวจ โดยมีส่วนร่วมสนับสนุนในการป้องกันอาชญากรรม และปัญหาต่างๆ อันเกี่ยวกับความสงบสุขเรียบร้อยของชุมชน ทั้งนี้โดยเป้าหมายสุดท้าย คือ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขของประชาชนในชุมชน ซึ่งยุทธวิธีหรือกิจกรรม ของตำรวจที่ได้นำมาใช้ใน โครงการเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์ก็มีด้วยกันหลาย โครงการ เช่น

3.1 โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย

โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างความ ร่วมมือและป้องกันตัวเองของประชาชน โดยการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการ ป้องกันอาชญากรรมเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่งและเป็นการ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนในชุมชน และระหว่างประชาชนด้วย กันเอง โดยเน้นให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน รวมกลุ่มเป็นสมาชิกของชุมชนเพื่อ ร่วมมือกันสอดส่องพฤติกรรมที่สงสัยต่างๆ แล้วแจ้งให้สมาชิกในชุมชนและตำรวจได้ทราบ และหาทางป้องกันที่อาจมีขึ้นในโอกาสแรก ซึ่งความสำเร็จของโครงการนี้จะก่อให้เกิด ประโยชน์ คือ ทำให้ประชาชนได้ทราบบทบาทของตนว่ามีส่วนสำคัญในการช่วยป้องกัน

อาชญากรรมเป็นการขจัดทัศนคติที่ว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นหน้าที่ของตำรวจประชาชน ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่กระหว่างสมาชิกในชุมชนกับตำรวจ เป็นผลดีแก่ตำรวจในการขยายขอบข่ายออกไปกว้างขวางขึ้นสามารถที่จะรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในสังคมได้อย่างรวดเร็ว แต่ในสภาพสังคมไทยประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันต่อปัญหาต่างๆ ของสังคมรวมทั้งปัญหาอาชญากรรม จึงเป็นการยากที่จะนำยุทธวิธีนี้มาใช้ได้อย่างได้ผล แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับตำรวจที่จะต้องเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมให้มากขึ้น

3.2 โครงการสายตรวจประชาชน

ยุทธวิธีนี้ก็คล้ายกับยุทธวิธีเพื่อนบ้านเตือนภัย โดยเน้นให้ประชาชน

ในชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนร่วมกับตำรวจและเพื่อนบ้านที่เป็นสมาชิกของชุมชน แต่แตกต่างกันที่ยุทธวิธีนี้เน้นให้ชุมชนแต่ละชุมชนหรือแต่ละหมู่บ้านจัดกลุ่มหรือทีมอาสาสมัครจากสมาชิกในชุมชนนั้น หมุนเวียนกันทำหน้าที่ตรวจตราภายในชุมชนหรือหมู่บ้าน หากพบบุคคลหรือสิ่งผิดปกติก็แจ้งข้อมูลเบื้องต้นให้ตำรวจและกระจายข่าวให้ชุมชนได้รับทราบ ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครจะต้องเสียสละทั้งร่างกายและอุปกรณ์ ในการปฏิบัติของตนเพื่อชุมชนส่วนรวม แต่ด้วยปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามยุทธวิธีนี้จะมีให้สมาชิกในชุมชนต้องได้รับความเสียหาย ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครจะต้องเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจและอุปกรณ์ในการปฏิบัติของตนเพื่อชุมชนส่วนรวมด้วย ถ้าหากสมาชิกของชุมชนไม่มีการเสียสละและไม่มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมกันต่อชุมชนแล้วก็จะเป็นการยากที่จะได้รับความร่วมมือที่จะเข้ามาเป็นอาสาสมัครได้

3.3 โครงการตรวจตราบ้านเรือน

เป็นโครงการประชาชนช่วยกำจัดอาชญากรรมในเมือง Lima รัฐ

Ohio และเมือง Kalamazoo รัฐ Michigan ซึ่งเป็นชุมชนที่ยังไม่มีการประยุกต์ใช้มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัยและมาตรการสายตรวจประชาชน โดยมีหลักดำเนินการ คือ “เพื่อนบ้านในละแวกบ้านใกล้เคียงจะช่วยกันเป็นหูเป็นตาแทนกัน ในระหว่างที่บ้านใกล้เคียงไปทำธุรกิจหรือพักผ่อนต่างจังหวัด โดยเฉพาะไม่มีคนดูแลบ้านซึ่งนอกจากเพื่อนบ้านจะเป็นหลักในการช่วยเหลือใจใส่ดูแลสถานแล้ว ยังสามารถร้องขอให้ตำรวจช่วยตรวจตราเพื่อส่งเสริมการดูแลของเพื่อนบ้านได้ด้วย

จากทฤษฎีทั้งสามดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ยุทธวิธีตำรวจที่ได้นำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นยุทธวิธีตามแนวทฤษฎีการบังคับใช้

กฎหมายก็ดี หรือตามแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ก็ดี แต่ละทฤษฎีต่างก็มีข้อดีและข้อเสียและมีปัญหาอุปสรรคที่แตกต่างกัน

5. การป้องกันอาชญากรรม

5.1 การป้องกันอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในบ้านเรือน กรมตำรวจ ได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการป้องกันอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในบ้านเรือนให้แก่ประชาชนทั่วไปนำไปปฏิบัติ มีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1.1 ไม่ควรทิ้งบ้านไว้โดยไม่มีคนเฝ้าดูแล ควรให้มีคนที่เชื่อถือไว้ใจได้อยู่เฝ้าดูแลบ้านพักหรือที่พักอาศัยตลอดเวลา

5.1.2 ก่อนออกจากบ้านหรือที่พักอาศัย ควรปิดประตูหน้าต่างใส่กลอน กุญแจให้เรียบร้อย กุญแจและกลอนประตูหน้าต่างควรเลือกใช้ชนิดมันคงแข็งแรงเพราะคนร้ายสามารถงัดหลุดได้ หากติดลูกกรงเหล็กค้ำจะทำให้คนร้ายจ้คยากขึ้น

5.1.3 ควรร่วมมือกันกับเพื่อนบ้าน ในการดูแลบ้าน เมื่อออกจากบ้านก็ฝากเพื่อนบ้านให้ช่วยดูแลเป็นหูเป็นตา ระมัดระวังร่วมกัน

5.1.4 ไม่ควรเก็บทรัพย์สินที่มีค่ามากหรือเงินสดจำนวนมาก ไว้ภายในบ้าน

5.1.5 พื้นที่ว่างเปล่าซึ่งอยู่ติดกับที่พักอาศัย ไม่ควรปล่อยให้มิดิน ไม้หรือหญ้าขึ้นสูงเพราะคนร้ายอาจจะใช้เป็นที่ยกบังเข้าทำการลักทรัพย์และใช้เป็นที่ย่องคืบและหลบหนีได้ง่าย

5.1.6 บริเวณบ้านควรทำรั้วสูงๆ และมันคงแข็งแรง กลางคืนควรเปิดไฟฟ้าให้มีแสงสว่างทั่วบริเวณบ้าน

5.1.7 เลี้ยงสุนัขหรือสัตว์อื่นที่ส่งเสียงดังเพื่อช่วยเตือนภัย สุนัขที่เลี้ยงควรเป็นพันธ์ที่เห่าเก่ง ๆ และขังกรงไว้ภายในบริเวณบ้านเพื่อป้องกันการถูกวางยา

5.1.8 บ้านสองชั้นที่ติดกับครัว ให้ทำประตูหน้าต่างให้แน่นหนาแข็งแรง

5.1.9 เมื่อมีผู้โทรศัพท์มาถามว่ามีใครอยู่บ้านบ้างหรือไม่ กรณีเช่นนี้อาจเป็นการถามเพื่อหาโอกาสเข้ามาโจรกรรม ให้ตอบว่ามีคนอยู่หลายคน

5.1.10 ควรเล่ารายละเอียด กลอุบาย ต่างๆ ของคนร้ายให้กับคนใช้หรือผู้ที่พักอาศัยทราบ เพื่อเตือนไม่ให้หลงกลเชื่อเล่ห์เหลี่ยมของคนร้าย และมีการเตรียมพร้อมในการป้องกันเหตุร้าย

5.1.11 ควรติดตั้งสัญญาณแจ้งภัย ควรใช้สัญญาณไซเรนเนื่องจากคนร้ายมักกลัวเสียงดังและเพื่อให้เพื่อนบ้านข้างเคียงทราบ จะได้ช่วยเหลือหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ

5.1.12 เมื่อบ้านไม่มีใครอยู่เวลากลางคืนควรเปิดไฟฟ้าทิ้งไว้ในบางห้อง

5.1.13 บ้านที่มีม่าน เมื่อพลบค่ำควรรูดม่านปิดไม่ให้คนภายนอกมองเห็นด้านใน

5.1.14 ในเวลากลางคืน เมื่อมีคนอยู่บ้านไม่ควรเปิดไฟฟ้าที่บ้านทิ้งไว้ เพราะคนร้ายจะมองเห็นทรัพย์สินภายในบ้าน ควรเปิดไฟฟ้านอกบ้านหรือรอบบ้าน

5.1.15 ในเวลากลางคืนก่อนเปิดประตูบ้านให้กับบุคคลใด จะต้องดูช่องทางกระจกให้แน่ใจเสียก่อนว่าเป็นผู้ใด หรือใช้โซ่ประตูล็อกไว้

5.1.16 ต้องตรวจสอบบัตรประชาชนของช่างซ่อม หรือตัวแทนของบริษัทต่างๆ ที่จะเข้ามาในบ้านท่าน

5.1.17 อย่าปล่อยให้ผู้ใดเข้ามาในบ้าน โดยไม่แน่ใจว่าเป็นบุคคลตามที่อ้างตัวมาจริง

5.1.18 พยายามจดจำคำหารูปพรรณของคนแปลกหน้า หรือจดจำหมายเลขทะเบียนรถที่ต้องสงสัย และเข้ามาอยู่ในละแวกบ้านของท่าน

5.1.19 ให้หยุดส่งหนังสือพิมพ์กรณีไม่มีคนอยู่บ้าน เพราะหากไม่มีผู้ได้รับจะเป็นที่สังเกตว่าไม่มีคนอยู่บ้าน

5.1.20 การรับลูกจ้าง คนงาน คนใช้ หรือพนักงานควรถ่ายรูปบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวอย่างอื่น สอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวเพื่อทราบที่อยู่ความเป็นมา อาชีพเดิม ลักษณะนิสัย ความประพฤติ ญาติพี่น้อง หรือคนรู้จักที่สามารถติดต่อได้ โดยทำบันทึกไว้ และหากต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจพิมพ์มือไว้เพื่อตรวจสอบประวัติ ก็ให้ขอความร่วมมือกับตำรวจห้องที่เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการติดตามเมื่อก่อเหตุร้าย

5.1.21 อย่าพยายามจับคนร้ายด้วยลำพังเพียงคนเดียว เมื่อคนร้ายกำลังก่อเหตุให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็ว

5.1.22 เมื่อเกิดเหตุพยายามสงบสติอารมณ์แล้วจดจำคำหารูปพรรณ จำนวนคนร้าย เครื่องแต่งกาย อาวุธ ยานพาหนะ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ สี ยี่ห้อ รุ่น หมายเลขทะเบียน หรือคำหยาบที่เห็น ได้ชัดเจนและเส้นทางหลบหนี

5.1.23 จดจำรายละเอียดคำหยาบหรือลักษณะพิเศษของทรัพย์สินที่มีค่า และถ่ายรูปเก็บไว้ทุกรายการซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เจ้าของทรัพย์สินในการติดตาม

5.1.24 ระมัดระวังในการเปิดประตูรับ และการพูดคุยกับคนแปลกหน้าโดยบุคคลที่ออกมาพบผู้มาติดต่อควรเป็นผู้ที่มีเขาวัวหวาดพิบทันเหตุการณ์พอควรเพื่อป้องกันการให้ข้อมูลแก่บุคคลแปลกหน้า

5.1.25 การจัดสถานภาพภาพที่เกี่ยวกับภายนอกและในอาคารที่เรียกว่าการเสริมความแกร่งให้เป้าหมาย ซึ่งมีหลักการ คือ ให้เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อป้องกันการบุกรุก

หรืออย่างน้อยก็เพื่อให้เข้าไปบุกกรุกในเคหสถานยากยิ่งขึ้น ใช้เวลามากยิ่งขึ้น

5.1.26 การติดตั้งตู้รับจดหมายแบบทึบ เพื่อประโยชน์ไม่เพียงแต่ป้องกันการสูญเสียบของจดหมาย แต่ยังช่วยเก็บจดหมายไว้ไม่ให้ล่อสายตาแก่บุคคลที่ผ่านไปมาโดยเฉพาะนักฉวยโอกาส

5.1.27 การติดตั้งสัญญาณเตือนภัยไว้หลายแห่ง เพื่อให้ผู้อื่นหรือเพื่อนบ้านทราบกำหนดสัญญาณ คือเกราะขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุร้าย

5.1.28 ไม่ควรติดกลอนประตูหน้าต่างค้ำนอก เพราะคนร้ายจะใช้เป็นห้องซังได้อย่างดี

5.1.29 รั้วมีครีวักคนแปลกหน้าที่มาเดินวนเวียนไปมาหลายๆ ครั้ง หรือมีท่าทางพิรุธน่าสงสัย ควรรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ

5.1.30 ควรผูกมิตรกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อช่วยเป็นหูเป็นตาและให้ความช่วยเหลือแก่กันและกัน

5.1.31 ไม่ควรมีแต่เพียงเด็กหรือสตรีเท่านั้นเป็นผู้เฝ้าดูแลที่พักอาศัย

5.1.32 ควรสำรวจประตูหน้าต่าง ช่องระบายอากาศของที่พักอาศัยให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงแข็งแรง การปิดทุกครั้งต้องใส่กลอนหรือกุญแจให้แน่นหนา

5.2 การป้องกันอาชญากรรมประเภทโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์
รถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นทรัพย์สินที่มีค่าสูง เป็นทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้เร็ว และคนร้ายมีโอกาสดังกล่าวได้ตลอดเวลา ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันรถยนต์ และรถจักรยานยนต์จากการโจรกรรม เจ้าของรถควรปฏิบัติ ดังนี้

5.2.1 เมื่อซื้อรถใหม่ เนื่องจากรถใหม่คนร้ายสามารถนำไปขายได้ง่ายและราคาสูง เป็นรถที่เจ้าของรถยังไม่ได้ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันการโจรกรรม ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้คนร้ายชอบทำการโจรกรรมรถใหม่ๆ ดังนั้น เพื่อความปลอดภัยเมื่อซื้อรถใหม่มาใช้ควรจอดรถในสถานที่มีคนเฝ้าและติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันการถูกโจรกรรม

5.2.2 เมื่อต้องการใช้รถที่ใช้แล้ว ก่อนที่ตกลงซื้อควรขอหมายเลขเครื่องหมายตัวถัง และหมายเลขทะเบียนรถ มาตรวจสอบกับหน่วยทะเบียนยานพาหนะที่รถคันนั้นมีทะเบียนอยู่ เช่น รถที่มีป้ายทะเบียนต่างจังหวัดก็ตรวจสอบที่หน่วยทะเบียนยานพาหนะของจังหวัดนั้นๆ หรือรถที่ใช้ป้ายของกรุงเทพมหานคร ก็ตรวจสอบที่กองทะเบียนกรมตำรวจ หรือศูนย์ประมวลข่าวสารกรมตำรวจ เมื่อซื้อมาแล้วควรเปลี่ยนกุญแจประตู กุญแจเครื่องยนต์ เสียใหม่ เพราะกุญแจเดิมอาจอยู่ในมือคนร้ายด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดก็ตาม และกำลังรถที่จะทำการโจรกรรม

5.2.3 การนำรถไปจอดในสถานที่ต่างๆ เมื่อนำรถไปใช้ประกอบธุรกิจหรือการทำงานนอกบ้าน สถานที่ที่จะจอดไว้ไม่ควรอยู่ห่างไกลตา ไม่ว่าจะจอดไว้เพียงระยะสั้นๆ ก็ตาม

และสถานที่ที่ควรจอดไว้คือสถานที่ซึ่งมีคนเฝ้าดูแล ทุกครั้งที่จอดจะต้องถือคูปรถูหน้าต่างให้เรียบร้อย

5.2.4 การใช้พนักงานขับรถ บุคคลที่จะว่าจ้างมาเป็นพนักงานขับรถประจำนั้น ควรเป็นบุคคลที่รู้จักนิสัย ความประพฤติหรือคุ้นเคยกันมาก่อน และต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ไว้วางใจได้ เมื่อจ้างแล้วควรมีรูปถ่ายและประวัติส่วนตัวไว้ด้วย เพราะผู้ที่เป็นพนักงานขับรถมีโอกาสที่จะโจรกรรมรถหรือเป็นสายให้กับคนร้ายมาโจรกรรมรถโดยง่าย

5.2.5 การนำรถไปล้างอัดฉีด ในการล้างอัดฉีดรถยนต์แต่ละครั้งต้องใช้เวลาไม่นานและไม่อาจอยู่ควบคุมดูแลได้ การมอบกุญแจรถยนต์ให้กับคนงานล้างอัดฉีดไว้แล้ว กลับมารับรถภายหลัง กรณีให้พึงระวังไว้ว่าคนงานอาจเป็นคนร้าย หรือสายของคนร้ายที่จะฉวยโอกาสทำกุญแจปลอมเก็บไว้รวมทั้งดูรายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์ป้องกันการถูกโจรกรรม ดังนั้น ในการล้างอัดฉีดทุกครั้งควรอยู่ควบคุมดูแลโดยตลอด หรือถ้ามีความจำเป็นและไม่อาจอยู่ดูแลควบคุมได้ควรนำรถไปล้างในสถานที่คุ้นเคยและเชื่อใจได้

5.2.6 การนำรถไปตัดแปลงแก้ไขหรือซ่อมแซมเนื่องจากช่างซ่อมเครื่องยนต์ ช่างเคาะ ช่างพ่นสี หรือช่างซ่อมทั่วไป เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในระบบกลไกของรถและอุปกรณ์ต่างๆ เป็นอย่างดี และอาจเป็นไปได้ว่าช่างประจำอยู่ตามสถานบริการซ่อมรถต่างๆ อาจเป็นผู้ร่วมแก๊งคนร้ายที่รอโอกาสเมื่อนำรถไปตัดแปลง แก้ไข หรือซ่อมแซม ควรกระทำตามตู้หรือสถานบริการที่คุ้นเคยสนิทสนมและไว้วางใจได้ หรือคอยควบคุมดูแลโดยตลอด

5.2.7 การใช้กุญแจรถ มีรถบางชนิดใช้กุญแจชนิดเดียวสำหรับเปิดประตูรถ คิดเครื่องยนต์ เปิดลิ้นชัก และฝาน้ำมัน ฉะนั้น เมื่อฝาน้ำมันหายอาจเป็นไปได้ว่าคนร้ายได้นำไปเพื่อทำแบบสร้างกุญแจปลอมสำหรับนำมาโจรกรรม ดังนั้น หากฝาน้ำมันหายควรรีบเปลี่ยนกุญแจที่ใช้กับรถคันดังกล่าวเสียใหม่ และเพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษ

5.2.8 ควรระมัดระวังในการใช้อุปกรณ์ป้องกันการถูกโจรกรรม ควรเก็บความลับเกี่ยวกับเครื่องมือกลไกต่างๆ เพื่อป้องกันการถูกโจรกรรม ฉะนั้น ในการใช้ใช้อุปกรณ์ป้องกันการถูกโจรกรรมทุกครั้งควรกระทำอย่างมีคิซิคและลับสายตาผู้อื่น

5.2.9 คำหิรูปพรรณยานพาหนะควรทราบข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับรถของตนเองโดยละเอียด เช่น หมายเลขประจำตัวรถ หมายเลขประจำเครื่องยนต์ หมายเลขทะเบียนรถ และลักษณะพิเศษอื่นๆ เพื่อป้องกันว่าหากถูกโจรกรรมจะได้แจ้งรายละเอียดให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยรวดเร็วและถูกต้อง

5.2.10 การจอดรถจักรยานยนต์ เนื่องจากรถจักรยานยนต์สามารถนำหรือยกขึ้น

รถอื่นๆ ไปได้โดยง่ายในการจอดรอนอกจากจะล็อกกุญแจตามปกติแล้ว หากเป็นไปได้ควร ล่ามโซ่ไว้ด้วย เพื่อป้องกันการถูกโจรกรรมอีกชั้นหนึ่ง

5.2.11 การถูกติดตามในขณะที่ขับรถ ถ้าสังเกตว่าผู้ที่ขับรถติดตามมา ให้พึง สังวรไว้ว่าผู้ที่ติดตามมาอาจจะหาช่องทางที่จะ โจรกรรมรถด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดก็ได้ จึงไม่ควร จอดรถไว้ในบริเวณที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่มีคนดูแล

5.2.12 ไม่ควรจอดรถไว้ในที่เปลี่ยวหรือลับตาคน

5.2.13 ไม่ควรจอดรถทิ้งไว้ค้างคืนในถนน ไม่ว่าจะมียุติบัตรป้องกันชนิดใดก็ตาม เพราะอาจถูกโจรกรรมได้ง่าย

5.2.14 ไม่ควรจอดรถที่ติดเครื่องยนต์ทิ้งไว้แล้วไปทำธุระอย่างอื่นแม้จะใช้ เวลาไม่มากก็ตาม และเมื่อจอดรถทิ้งไว้เพื่อไปทำธุระ ไม่ว่าจะช้าหรือเร็ว ถ้าเป็นรถยนต์ควรปิด ประตู กระจกและล็อกประตูให้เรียบร้อย ถ้าเป็นรถจักรยานยนต์ควรล็อกหรือใช้เครื่องมือ ป้องกันขโมยเท่าที่มีอยู่

5.2.15 ควรติดสัญญาณกันขโมย

5.2.16 เมื่อถูกขโมยหรือฝ่าฝืนน้ำมันหายควรเปลี่ยนใหม่ทั้งชุด

5.2.17 ไม่ควรรับคนแปลกหน้าขึ้นรถในที่เปลี่ยว เพราะอาจถูกจี้เอารถไปได้

5.2.18 การจอดรถในบ้านหรือใกล้บ้าน สำหรับบ้านที่ไม่มีรั้วรอบขอบชิดให้ จอดรถไว้ในบริเวณที่มีแสงสว่างเห็นได้ชัดเจน

5.2.19 ไม่ควรจอดรถไว้หน้าบ้านโดยไม่จำเป็น ควรทำรั้วรอบขอบชิดหรือทำ โรงเก็บรักษารถไว้เป็นการเฉพาะ

5.2.20 ตามแฟลตหรือตามทาว์นเฮาส์ต่างๆ ควรเก็บรักษารถไว้เป็นสัดส่วน และมีคนเฝ้ารักษา โดยเสียค่าบริการบ้างจะปลอดภัย

5.2.21 เมื่อทราบว่ารถหาย ให้รีบแจ้งรายละเอียดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ โดยเร็วที่สุด (กรมตำรวจ. 2535 : 28-34)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547

“อปพร.” หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ส่วน “ศูนย์ อปพร.” หมายความว่า ศูนย์ อปพร.กลาง ศูนย์ อปพร.เขต ศูนย์ อปพร. จังหวัด ศูนย์ อปพร. อำเภอ ศูนย์ อปพร. เทศบาล ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร และ ศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา ซึ่งมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

คุณสมบัติของสมาชิก อปพร.

สมาชิก อปพร. ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
3. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขตศูนย์ อปพร. นั้น
4. เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง

เป็นประมุข

5. ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร อปพร.

6. ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ หรือ วิกจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่

สมประกอบ หรือเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

7. ไม่เป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช

8. ไม่เป็นผู้เสื่อมเสียในทางศีลธรรม ในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อสังคม

ทั้งนี้ให้นายกเทศมนตรี นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ

เขตในกรุงเทพมหานคร และนายกเมืองพัทยา เป็นผู้รับสมัครสมาชิก อปพร.

สมาชิก อปพร. พ้นจากสมาชิกภาพ เมื่อ

1. ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามคุณสมบัติ และมีลักษณะต้องห้ามของสมาชิก อปพร.

2. ตาย

3. ลาออก

4. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. สั่งให้พ้นสมาชิกภาพเพราะกระทำผิดวินัย

หรือประพฤติตนไม่เหมาะสม

การฝึกอบรม อปพร.

1. การฝึกอบรม อปพร. หลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. ระยะเวลาการฝึกอบรมและสิทธิในการรับวุฒิบัตร ให้เป็นไปตามรายละเอียดแนบท้ายระเบียบนี้สำหรับหลักสูตรการฝึกอบรมเพิ่มทักษะอื่นๆ ให้เป็นไปตามที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

2. ให้อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จัดให้มีการฝึกอบรม อปพร. ตามหลักสูตรที่กำหนด

การจัดทำทะเบียนประวัติ

1. ให้นายกเทศมนตรี นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการเขตใน

กรุงเทพมหานครและนายกเมืองพัทยา จัดทำทะเบียนและประวัติของสมาชิก อปพร. ตามแบบที่ศูนย์ อปพร. กลาง กำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบัน

2. กรณีสมาชิก อปพร. ผู้ใดมีความประสงค์จะย้ายไปสังกัดศูนย์ อปพร.

อื่นเนื่องจากย้ายภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ให้ผู้อำนวยความสะดวก อปพร. ดันสังกัดแจ้งเป็นหนังสือพร้อมส่งทะเบียนประวัติของสมาชิก อปพร. ผู้นั้น ไปยังผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. สังกัดใหม่และแก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนให้เป็นปัจจุบัน

3. ให้สมาชิก อปพร. ผู้นั้น ไปรายงานตัวต่อผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.

สังกัดใหม่และให้ศูนย์ อปพร. นั้นเรียกบัตรประจำตัวคืน และออกบัตรประจำตัวใหม่ให้ศูนย์ อปพร. เทศบาล (สำนักงานปลัดเทศบาล) ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาล (นายกเทศมนตรี) เป็น

ผู้อำนวยการ อปพร. เทศบาล (สำนักงานปลัดเทศบาล)

2. เจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล (สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล)

ประกอบด้วย ผู้อำนวยการฝ่ายป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบล(นายกองค์การบริหารส่วนตำบล) เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ระดับต่างๆ (ยกเว้นศูนย์ อปพร.

กลางและศูนย์ อปพร. เขต) คือ

1. ปกครองบังคับบัญชา ควบคุมดูแล ให้การสนับสนุน การดำเนินกิจการ อปพร. ภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ สนับสนุนศูนย์ อปพร. ข้างเคียงในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและอำนาจแต่งตั้งรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติการกิจ

2. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด และศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร มีอำนาจสั่งการ อนุมัติ อนุญาตเกี่ยวกับการปฏิบัติการกิจ และอาจมอบหมายให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา หรือเขตในกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี สั่งอนุมัติ อนุญาต แทนก็ได้

การจัดตั้งหน่วย อปพร.

ให้ศูนย์ อปพร. เทศบาล ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา จัดตั้งหน่วย อปพร. ดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2. ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย

3. ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

4. ฝ่ายอื่น ๆ ตามความจำเป็น

โดยแต่ละฝ่าย มีหัวหน้าฝ่ายหนึ่งคน รองหัวหน้าฝ่ายสองคน และมีสมาชิก
อปพร. ตามความเหมาะสม โดยให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. นั้น ๆ แต่งตั้งหัวหน้าฝ่ายจาก
เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์หรือสมาชิก อปพร.

การปกครองบังคับบัญชา

1. สมาชิก อปพร. อยู่ในบังคับบัญชาของหัวหน้าฝ่าย อปพร.

2. หัวหน้าฝ่ายในศูนย์ อปพร. แต่ละแห่งอยู่ในการปกครองบังคับบัญชา
ของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. นั้น ๆ

3. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล อยู่
ในการปกครองบังคับบัญชาของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ

4. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ เทศบาล เขตในกรุงเทพมหานคร และ
เมืองพัทยา อยู่ในการปกครองบังคับบัญชาของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือศูนย์ อปพร.
กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี

สิทธิของสมาชิก อปพร. มีดังนี้

1. แต่งเครื่องแต่งกายและประดับเครื่องหมาย อปพร.

2. ใช้อาวุธปืนของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
เป็นลายลักษณ์อักษร

3. ได้รับสิทธิและการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่าย
พลเรือนตามคำสั่ง โดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและพนักงาน
ป้องกันภัยตามระเบียบและกฎหมายกำหนด

นอกจากนี้สมาชิก อปพร. ที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นพิเศษ อาจได้รับมอบประกาศ
เกียรติคุณสรรเสริญ และเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ

วินัยของสมาชิก อปพร.

สมาชิก อปพร. จะต้องรักษาและปฏิบัติตามวินัย โดยเคร่งครัด ดังต่อไปนี้

1. ต้องสนับสนุนและดำรงรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยเคร่งครัด และ
สนับสนุนการปฏิบัติงานศูนย์ อปพร. ที่ตนสังกัด

3. ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและไม่หวังผลประโยชน์ใด ๆ เป็นการตอบแทน

4. ต้องรักษาความสามัคคีในหมู่คณะและเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม

5. ต้องประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี

6. ต้องไม่เสพสุราของมึนเมาในขณะที่ปฏิบัติภารกิจ

7. ต้องไม่ใช้กริยา วาจา ที่ไม่สุภาพต่อประชาชน

8. ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

9. ต้องไม่เปิดเผยความลับของทางราชการ

10. ต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบเพื่อตนเอง หรือผู้อื่นจากการปฏิบัติภารกิจ ของ อปพร.

หากกระทำความผิดวินัย ผู้บังคับบัญชามีอำนาจกล่าว ตักเตือนได้และกรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เขต ในกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา แล้วแต่กรณีสั่งให้สมาชิก อปพร. ผู้กระทำความผิดพ้นจากสมาชิกภาพได้

หน้าที่ของสมาชิก อปพร.

1. ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บัญชาการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และผู้ที่ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมอบหมายในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

2. ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

3. ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ประดับเครื่องหมาย หรือแต่งเครื่องแต่งกายอปพร. และแสดงบัตรประจำตัวสมาชิก อปพร. โดยให้รับไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชาหรือพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่ชักช้า

4. สมาชิก อปพร. ที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นพิเศษ หรือผู้ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือกิจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจนเกิดผลดียิ่ง ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อาจพิจารณามอบใบประกาศเกียรติคุณสรรเสริญและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติตามหลักเกณฑ์ที่ศูนย์ อปพร. กลาง กำหนด

เครื่องหมาย บัตรประจำตัว วุฒิบัตร

1. ศูนย์ อปพร. ที่จัดฝึกอบรม ให้จัดทำเครื่องหมาย อปพร. และวุฒิบัตร

เพื่อมอบให้แก่สมาชิก อปพร. ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตร

2. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ออกบัตรประจำตัว วุฒิบัตร เพื่อมอบให้แก่สมาชิก อปพร. ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด

3. บัตรประจำตัวสมาชิก อปพร. มีอายุ 4 ปี เมื่อบัตรประจำตัวชำรุด สูญหาย หักอายุหรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุล ให้สมาชิก อปพร. ยื่นคำร้องตามแบบที่ศูนย์ อปพร. กลาง กำหนดต่อผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เขตในกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณา ดำเนินการออกบัตรประจำตัวใหม่

ให้นายกเทศมนตรี นายกองการบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการเขตใน กรุงเทพมหานครและนายกเมืองพัทยา จัดทำทะเบียนคุมบัตรประจำตัวสมาชิก อปพร. ไว้และแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

เครื่องหมายอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

1. ลักษณะของเครื่องหมาย อปพร.

เครื่องหมาย อปพร. ภายในมีเครื่องหมายธงชาติไทยแนวนอนอยู่ทางด้านบนตรงกลางมีรูปมือขวา โดยมีลักษณะลูกกระเบิด คลื่นน้ำ ลมพายุ และไฟ อยู่ในอุ้งมือขวา ด้านล่างทางซ้ายมือมีช่อชัยพฤกษ์ 1 ช่อ

2. คำอธิบายความหมาย

2.1 ธงชาติไทย หมายถึง สถาบันสูงสุด คือ ชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์

2.2 มือขวา หมายถึง การให้การป้องกัน ช่วยเหลือ และบรรเทาภัย

2.3 คลื่นน้ำ หมายถึง อุทกภัย

2.4 ลมพายุ หมายถึง วาทภัย

2.5 ลูกกระเบิด หมายถึง ลูกกระเบิดนิวเคลียร์ อาวุธเคมีชีววะ ภัยทางอากาศและการก่อวินาศภัย

2.6 ช่อชัยพฤกษ์ หมายถึง ความสำเร็จ

ระเบียบศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลาง ว่าด้วยคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. พ.ศ. 2549

หนังสือศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลาง ที่ มท. 06202.2/ว. 526 ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2549 แจ้งระเบียบศูนย์ อปพร. กลาง ว่าด้วยคณะกรรมการ

ประสานงานศูนย์ อปพร. พ.ศ. 2549 ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการประสานงาน ศูนย์ อปพร. มี 3 ระดับ คือ

1.1 คณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา และเขตในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนไม่เกิน 15 คน โดยให้สมาชิก อปพร. ในสังกัดเลือกกรรมการกันเอง ในจำนวนนี้ให้มีตำแหน่งประธานกรรมการ รองประธาน กรรมการ เจริญฤทธิและเลขานุการ โดยผู้อำนวยการ ศูนย์ อปพร. ดันสังกัด เป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง

1.2 คณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. อำเภอ ประกอบด้วยประธาน และเลขานุการคณะกรรมการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล ในเขตพื้นที่ศูนย์ อปพร. อำเภอ ทุกศูนย์ในจำนวนนี้ให้มีตำแหน่งประธาน รองประธาน เจริญฤทธิ และเลขานุการ โดยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ เป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง

1.3 คณะกรรมการประสานงาน ศูนย์ อปพร. จังหวัด ประกอบด้วย ประธานและเลขานุการ คณะกรรมการประสานงานประจำศูนย์ อปพร. อำเภอ เทศบาลเมือง เทศบาลนคร ในเขตพื้นที่จังหวัดทุกศูนย์และเมืองพัทยา สำหรับคณะกรรมการประสานงาน ศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ประธานและเลขานุการ คณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร ทุกศูนย์ ในจำนวนนี้ให้มีตำแหน่ง ประธาน รองประธาน เจริญฤทธิ เลขานุการ กรรมการฝ่ายสวัสดิการ กรรมการฝ่ายทะเบียน กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ กรรมการฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาวิสัย กรรมการฝ่ายกิจกรรม และกรรมการ กลาง โดยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณีเป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง

2. หน้าที่ของคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร.

2.1 ให้คณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา เขตในกรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร. อำเภอ มีหน้าที่ในเขตพื้นที่ ดังนี้

2.1.1 ช่วยเหลือศูนย์ อปพร. ในการประสานงานกับสมาชิก

2.1.2 ร่วมกันจัดสวัสดิการและกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี

ในหมู่สมาชิก อปพร.

2.1.3 สนับสนุนดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ แนวทาง ที่คณะกรรมการอำนาจศูนย์ อปพร. จังหวัด กำหนด

2.1.4 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. มอบหมาย

2.2 ให้คณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. จังหวัด และศูนย์ อปพร.

กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ช่วยเหลือศูนย์ อปพร. จังหวัด และศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร
ดำเนินการในเขตพื้นที่ ดังนี้

- 2.2.1 เป็นศูนย์กลางประสานงานและเสริมสร้างความสามัคคีอันดี
ระหว่างสมาชิก อปพร. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้กิจการ อปพร. มีความก้าวหน้าเข้มแข็งมากขึ้น
- 2.2.2 ประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิก อปพร. กับหน่วยงานทั้ง
ภาครัฐและภาคเอกชน
- 2.2.3 ดำเนินการเพื่อให้มีสวัสดิการสำหรับสมาชิก อปพร.
- 2.2.4 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจการ อปพร.
- 2.2.5 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิก อปพร.
- 2.2.6 สอดส่อง กวดขันการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสมาชิก อปพร.
- 2.2.7 สนับสนุนการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานตามที่ผู้อำนวยการ
ศูนย์ อปพร. หรือคณะกรรมการอำนาจการศูนย์ อปพร. จังหวัดมอบหมาย

2.3 วาระการดำรงตำแหน่ง

คณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ทุกระดับ มีวาระการดำรง
ตำแหน่งสองปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตพื้นที่ โดย
กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ ดำรงตำแหน่งได้ไม่
เกินสองวาระติดต่อกัน

2.4 สถานะของคณะกรรมการบริหารกิจการ อปพร.

ให้คณะกรรมการบริหารงานกิจการ อปพร. ที่มีอยู่ก่อนระเบียบนี้ใช้
บังคับปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร.
โดยศูนย์ อปพร. กลาง จะได้แจ้งแนวทางการเลือกและกำหนดเวลาการเลือกคณะกรรมการตาม
ระเบียบนี้ ให้ทราบในภายหลัง จากแนวคิณฑฤษฎีต่างๆ ข้างต้น ที่นำมาใช้ในการป้องกัน
อาชญากรรมและมาตรการต่างๆ ที่ใช้ในการควบคุมอาชญากรรมจะสามารถป้องกัน
อาชญากรรมได้เพียงระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ดำรงเป็นเพียงหน่วยงานหนึ่งที่เป็นหลักใน
การป้องกันอาชญากรรมเท่านั้น แต่การป้องกันอาชญากรรมก็ยังคงเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน
ของประชาชนทุกคนในสังคมที่ต้องช่วยกันดูแลสอดส่องความปลอดภัยในชุมชน ที่อยู่อาศัย
หรือพื้นที่ย่านท่ามาหากินของตนตลอดจนให้ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมด้านต่างๆ
กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นหัวใจของการป้องกันอาชญากรรม

สภาพพื้นที่ทั่วไปของตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

สภาพทั่วไป ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ตามทางหลวงหมายเลข 214 ของ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากตัวอำเภอเมือง ประมาณ 6 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลและหมู่บ้านใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตตำบลเหนือและตำบลเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตตำบลกมลาไสย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภูมิประเทศ พื้นที่ทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบสูงเขตร้อนชื้น แบ่งเขตการปกครอง

ออกเป็น 18 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านโพนน

หมู่ที่ 2 บ้านโพนน

หมู่ที่ 3 บ้านดงน้อย

หมู่ที่ 4 บ้านเหล่าสูง

หมู่ที่ 5 บ้านดงสว่าง

หมู่ที่ 6 บ้านดงสว่าง

หมู่ที่ 7 บ้านคอนป่อแดง

หมู่ที่ 8 บ้านดงพะยอม

หมู่ที่ 9 บ้านคอนม่วง

หมู่ที่ 10 บ้านกลางดง

หมู่ที่ 11 บ้านดงบังเก่า

หมู่ที่ 12 บ้านคอนป่อแดง

หมู่ที่ 13 บ้านดงน้อย

หมู่ที่ 14 บ้านใหม่คำ

หมู่ที่ 15 บ้าน โพธิ์ทอง

หมู่ที่ 16 บ้านใหม่คำ

หมู่ที่ 17 บ้านดงสว่าง

หมู่ที่ 18 บ้านดงสมบูรณ์

ประชากร ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการสำรวจเมื่อเดือน ธันวาคม 2551 โดยกรมการปกครองมีประชากรทั้งหมด จำนวน 11,169 คน แยกเป็นชาย จำนวน 5,635 คน เป็นหญิง จำนวน 5,534 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ในหัวข้อการมีส่วนร่วมในการป้องกัน อาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ายังไม่มีผู้ทำการศึกษามาก่อน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษางานวิจัยอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในประเด็นและเนื้อหาใกล้เคียงกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

อนิรุช ชันดี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม ได้ทำการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการครู และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลของชุมชนตำบลบ้านโคก อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น พบว่าก่อนใส่กิจกรรมแทรกแซง สภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องของยาเสพติด รองลงมาคือ ลักทรัพย์ การพนัน สาเหตุของปัญหาอาชญากรรมส่วนใหญ่มาจากสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และผู้ก่ออาชญากรรมส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น แต่หลังใส่กิจกรรมแทรกแซงแล้วพบว่า สภาพปัญหาอาชญากรรมลดลงทุกประเภท สาเหตุที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมมาจากความยากจนมีแนวโน้มสูงขึ้นและผู้ก่ออาชญากรรมส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นเรื้อน ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ป้องกันอาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นหน้าที่ของตำรวจเท่านั้น ส่วนความเข้าใจวิธีป้องกันอาชญากรรมที่ดีที่สุดส่วนใหญ่ทั้งก่อนและหลังใส่กิจกรรมแทรกแซงเห็นว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งจากการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมมีส่วนทำให้ลดปัญหาอาชญากรรม

กมลสรณ์ มาบำรุง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตพื้นที่ชนบท พบว่า สายตรวจชุมชนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้มากขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น ประชาชนมีความรู้สึกพึงพอใจและรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น สถิติคดีอาชญากรรม มีการลดลงกว่าก่อนการใส่กิจกรรมแทรกแซง ซึ่งผลจากการใส่กิจกรรมแทรกแซงแล้วปรากฏว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลต่าง ๆ ประชาชนมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมมากขึ้น

พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์ (2540 : 137-138) ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง คำรวจชุมชนสัมพันธ์กับการพัฒนาสังคม พบว่า การจัดทำโครงการชุมชนสัมพันธ์มีผลดีต่อการลดลงของคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ลดลงร้อยละ 8.12, 10.36 และ 0.54 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2530 ในช่วงเวลาเดียวกัน และคดีรัฐเป็นผู้เสียหายมีผลการจับกุมเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.71 ทางด้านคุณภาพชีวิต คือ ทศนคติและความรู้สึกพบว่าคำรวจเอาใจใส่ต่อกิจกรรมชุมชนมากขึ้นและประชาชนเห็นว่างานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ มีส่วนทำให้ลดปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาอบายมุข ปัญหาเด็กและเยาวชนแก้ไขปัญหาราจร ลดปัญหาอัคคีภัยและที่สำคัญคือการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ประชาชนเข้ามาจับตาดูและสนับสนุนงานตำรวจในลักษณะกิจกรรมร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พยายามที่จะจัดระบบการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ชุมชนและหมู่บ้านของตนเองให้พึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่งเพื่อที่จะประสานความสัมพันธ์กับงานตำรวจให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันอาชญากรรมและรักษาความสุขแก่ชุมชนและสังคมประเทศชาติในที่สุด

เสรี เย็นสวัสดิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องการส่งเสริมบทบาทของตำรวจชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า บทบาทของตำรวจชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมนั้นได้อาศัยหลักตามทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายเป็นหลัก โดยการออกตรวจในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ครอบคลุมและสม่ำเสมอและในขณะที่มีการออกตรวจนั้นก็จะได้พบปะกับประชาชนในหมู่บ้านอันเป็นการดำเนินการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบด้วย ซึ่งปัญหาในการดำเนินการตามบทบาทในการป้องกันอาชญากรรมนั้นในภาพรวมแล้วเป็นปัญหาอันสืบเนื่องมาจากสถานะเศรษฐกิจ ปัญหาด้านการครองชีพของราษฎร การขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดการสนับสนุนจากหน่วยเหนือในเรื่องของสวัสดิการ และสาเหตุที่ทำให้เกิดอาชญากรรมก่อนใส่กิจกรรมแทรกแซง เห็นว่ามีสาเหตุการเกิดอาชญากรรมส่วนใหญ่มาจากการออกตรวจของเจ้าหน้าที่ไม่ทั่วถึง ขาดการประชาสัมพันธ์ถึงสถานภาพอาชญากรรมและประชาชนไม่ทราบถึงวิธีการป้องกันอาชญากรรม หลังใส่กิจกรรมแทรกแซงประชาชนมีความเข้าใจในการป้องกันอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น โดยผู้มีหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน วิธีการป้องกันอาชญากรรมควรส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วม และอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดของประชาชนสามารถจับกุมได้ในบางกรณี ซึ่งในภาพรวมแล้วประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น

พิชิต ตันติทรัพย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงมูลเหตุจูงใจในการเข้าไปเป็น อปพร. ของประชาชน บทบาทของ อปพร. ที่มีต่อสังคม และบทบาทของ อปพร. ที่มีต่อการเมืองท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า

1. มูลเหตุจูงใจในการเข้ามาเป็น อปพร. ของประชาชน ได้แก่ ความต้องการเสียดสต่อสังคมในการมากกว่าผลประโยชน์ การเข้าไปร่วมช่วยเหลือราชการในงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การเข้าไปร่วมช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นตลอดจนต้องการเสียดสต่อสังคมในการอุทิศกำลังกาย กำลังใจ ตลอดจนทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือสังคม และการมีสิทธิ์แต่งเครื่องแบบและประดับเครื่องหมาย อปพร. การมีสิทธิ์ใช้อาวุธปืนของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร และการมีสิทธิ์พกพาและใช้วิทยุสื่อสารในข่ายของ อปพร.

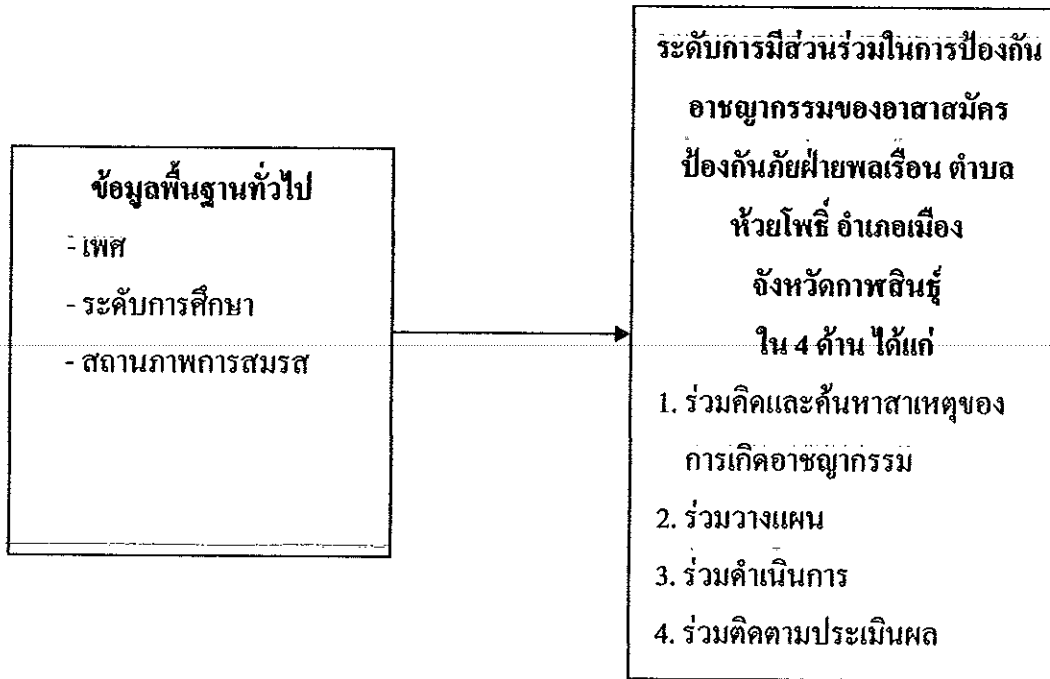
2. บทบาทของ อปพร. ที่มีต่อสังคม ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ คือ การเตรียมป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น การเข้าไปช่วยระงับภัยในขณะที่ยกเกิดขึ้น และการเข้าไปช่วยฟื้นฟูหลังการเกิดภัย

3. บทบาทของสมาชิก อปพร. ที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นพบว่า สมาชิก อปพร. ไม่ได้เป็นกลุ่มฐานคะแนนเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของเทศบาล อปพร. ไม่มีส่วนช่วยเหลือต่อนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นไม่ให้การสนับสนุนกิจกรรมของ อปพร. การที่ อปพร. แบ่งเป็นหลายพวก ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเมืองท้องถิ่น กิจกรรมของ อปพร. จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการให้ความช่วยเหลือของนักการเมืองท้องถิ่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม การดำเนินงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในหน้าที่ตำรวจ จะเห็นได้ว่าการดำเนินการด้านนี้มุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ซึ่งผลการดำเนินการที่ผ่านมาทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อตำรวจ ความสัมพันธ์กับตำรวจมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นภาพพจน์ของตำรวจในสายตาประชาชนดูดีขึ้น มีผลต่อการป้องกันอาชญากรรมส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง และเข้ามามีบทบาทในการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนรวมทั้งของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาความหมาย ความสำคัญ ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นแล้ว สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา